

Kształcenie się zainteresowań czytelniczych dzieci

Kiedy czytamy mamy wpływ na stymulację rozwoju mózgu dziecka, w tym momencie mamy wpływ na naukę myślenia, wpływamy na doskonalenie umiejętności językowych, pamięć i wyobraźnię. Dziecku, któremu się czyta ma szansę zastanowienia się nad motywami i skutkami zachowań, również w późniejszym życiu pomyśli, zanim zrobi coś, co mogłoby skrzywdzić innych. Głośne czytanie ma również pozytywny wpływ na psychikę.

Spotkanie z książką możemy rozpocząć już w okresie niemowlęcym codziennie głośno czytając dziecku. Czytając niemowlakowi trzymając go w ramionach głosem wzbudzającym jego zainteresowanie. W ten sposób budujemy trwałe skojarzenie czytania z poczuciem bezpieczeństwa u dziecka, a także z przyjemnością i budową więzi. Dzięki temu pobudzamy rozwój umysłowy. Poprzez czytanie w mózgu dziecka powstają miliony połączeń neuronowych, które w przyszłości mają wpływ na jego inteligencję. Rytuał głośnego czytania utrzymujemy nawet wtedy, gdy dziecko samo już dobrze czyta, poziom rozumienia tekstu czytanego na głos przekracza o kilka lat poziom rozumienia przy samodzielnym czytaniu. Pamiętać należy, że książka jest pokarmem nie tylko dla intelektu, ale również dla psychiki.

Czytanie książek pozwala na lepsze rozumienie siebie, otoczenia i świata. Czytając poznajemy różne zapisane losy bohaterów, scenariusze życia gdzie można odnaleźć część swojej biografii lub przeciwnie los atrakcyjniejszy od własnego o którym pozostanie tylko marzyć. Książka jest ważnym źródłem wiedzy, która jest rzeczowo opracowana i atrakcyjnie przekazuje informacje. Tradycyjna książka jest prosta w obsłudze nie ma żadnych baterii a dostęp do niej nie wiąże się z żadnymi kosztami.

Tradycyjne czytanie rozwija uczucia, czyni nas wrażliwymi na otoczenie. Podczas czytania lektury śmiejemy się, płacemy, boimy, jesteśmy zaniepokojeni i mamy różne emocje, satysfakcjonuje nas lub nie zakończenie. Z każdym bohaterem przeżywamy jego los. Wcielamy się w postać, identyfikujemy się z nią, a także realizujemy scenariusz jego życia.

Częste czytanie wzbogaca słownictwo, rozwija kompetencje językowe, co ułatwia wyrażanie myśli i uczuć, a także więcej rozumiemy. Dzięki temu chronimy poprawną polszczyznę. Rozwijamy dziecka wyobraźnię. Częste czytanie unowocześnia człowieka, otwiera go na świat, przybliża do innych kultur, a przede wszystkim uczy szacunku do tego.

Pożytki z czytania wzajemnie się wzmacniają i nakładają. Dokładnie nie można określić, gdzie kończy się kształcenie intelektu, a zaczyna rozwój uczuć społecznych. Wiele badań naukowych potwierdza, iż głośne czytanie ma wiele zalet, przede wszystkim buduje więź między rodzicami a dziećmi, kojarzy się z przyjemnością i poczuciem bezpieczeństwa, ma wpływ na stymulację rozwojem mózgu, wzbogaca słownictwo, uczy logicznego myślenia co pomaga w rozumieniu ludzi i świata, rozwija wyobraźnię, rozwija umiejętność poprawnego mówienia i pisanie. Jest to również ochrona przed uzależnieniem od komputera i telewizji, uczy bezkonfliktowego sposobu rozwiązywania problemów i konfliktów. Uważam, że są to wystarczające argumenty na to aby poświęcić więcej czasu i uwagi pociechom.

Czynniki wpływające na czytelnictwo dzieci

Wszelkiego rodzaju badania przeprowadzane nad czytelnictwem wśród dzieci i młodzieży wykazują, iż na rozwój czytelnictwa ma wpływ wiele czynników, które wzajemnie na siebie oddziałują i są istotne w rozwoju dziecka.

Zwrócenie uwagi czytelnika wynika przede wszystkim z właściwego wieku, z pracy w szkole i różnej działalności kulturalno społecznej, rozwoju fizycznego i intelektualnego, sposobu spędzania wolnego czasu i sytuacji życiowej dziecka. Wszystkie czynniki rozwijające zainteresowania czytelnicze można sprowadzić do kilku rodzajów tj. pedagogicznej, biopsychicznej i społecznej.

W dużej mierze na rozwój zainteresowania czytelniczego wpływa odpowiednia forma i metoda pracy z lekturą, zabawy i gry czytelnicze. Zainteresowania uwarunkowane są też przez środowisko, w którym żyje dziecko. Nie wkracza ono nagle w świat treści literackich, a styka się z nimi stopniowo.

Początkowe lata nauki szkolnej dziecka są okresem największych zróżnicowań w stosunku do książki. Zróżnicowanie i możliwości zainteresowań dziecka są uwarunkowane przez takie czynniki jak: dotychczasowa jego biografia, zabawki, książki, kontakt z telewizją i radiem, teatrem, muzyką, własne doświadczenia oraz zainteresowania które były rozbudzane czy tłumione przez otoczenie.

Wczesny kontakt z odpowiednio dobraną literaturą pobudza wyobraźnię dziecka, kształci umiejętność zapamiętywania i pełni funkcje wychowawcze, pozwalając w ten sposób na odróżnienie dobra od zła. Pozyskanie odpowiedniej kultury literackiej w rodzinnym domu odbywa się głównie przez kontakt z tekstem. Od zasobu słów, zdolności kojarzenia, samodzielnego myślenia, umiejętność wyobraźnia poprzez samodzielne rozwiązywanie sytuacji problemowych (już tych najprostszych), będzie w przyszłości zależało od sprawności literackiej dziecka. Wielkie znaczenie ma więc ogromna częstotliwość kontaktów werbalnych z dzieckiem, wyraźna i prawidłowa wymowa, sposób mówienia do dziecka oraz praca z dzieckiem, które nie ma prawidłowej wymowy. Istotne jest aby oglądane lub czytane przez dziecko bajki umiejętnie rozwijały i pobudzały ich wyobraźnię, wysubtelniały estetycznie, a precyzowały wnioski na płaszczyźnie pojęć: dobry-zły, ciekawy-nieciekawy. Nie bez znaczenia jest też zachęcanie do różnego rodzaju zabaw i aktywności plastycznej dziecka, a także skłanianie poprzez rozmowę do wysiłku intelektualnego. Ogromny wpływ na kształcenie postawy twórczej mającej wpływ na aktywność literacką ma stworzenie sytuacji problemowych, w których pozytywne rozwiązanie spotka się z akceptacją rodziców. Aktywność czytelnicza rodziców jest w tym momencie nie bez znaczenia. Ma ona dość często duży wpływ na czytelnictwo dzieci niż świadome próby pobudzenia zainteresowań książką stosowane wtedy, gdy rodzice sami nie czytają. Z wiekiem dziecka zmniejsza się uczestnictwo rodziców w procesie zapoznawania się z książką. Na pewno nie jest dobrym sposobem stosowania tzw. przymusu lekturowego, a także narzucania dziecku własnych upodobań kupując książkę, która kojarzy nam się z dzieciństwem, a przy tym nie uwzględniliśmy upodobań i zainteresowania swojego dziecka. Rodzice jak najbardziej powinni wpływać na upodobanie czytelnicze swoich pociech, pomagając drugoklasistom w poznaniu książek poprzez uczestnictwo w czytaniu a potem w późniejszym opowiadaniu. Rodzice jak i dzieci powinny wykazywać większą chęć wspólnej zabawy z książką.

Zainteresowania czytelnicze rozwijamy również poprzez aktywny udział w bibliotekach domowych, w tym momencie ważne staje się kompletowanie własnych zbiorów przez dzieci młodsze będące w wieku szkolnym. Samodzielnie wybrane książki, które zostały nabyte okazjonalnie, przypadkowo jak i samemu zakupione z własnych oszczędności. W skład ten wchodzi również lektury szkolne. Znacząca jest nie tylko ilość książek, ale także ich jakość, dlatego czytelnictwo dziecka powinno być kierowane przez dorosłych, którzy mają z nim stały kontakt np. dziadkowie czy rodzice. Domowe biblioteczki dają możliwość ponownego powrotu dziecka do książki, którą już przeczytał.

Duże znaczenie ma również zabieranie dziecka do księgarni gdzie dziecko staje przed faktem wyboru książki co daje mu umiejętność wartościowania. Konieczny jest także udział rodzica. Już od najmłodszych lat musimy uświadamiać dziecko, iż książki, które gromadzi w bibliotece domowej znajdują się pod jego opieką, co daje umiejętność odpowiedniego obchodzenia się z nimi i dbania o nie. Uważa się, że gdy rodzice w domu nie utworzyli biblioteczki domowej to dzieci nie będą powielać tej tradycji. Faktem jest to że nie wszyscy rodzice kierują, wzbogacają czy zmieniają zainteresowania czytelnicze swoich dzieci.

Kontrola nad czytelnictwem dziecka słabnie w okresie nauki szkolnej, częste błędne myślenie rodziców o tym, że dziecko samo poruszające się po bibliotece szkolnej jest wystarczające i nie wymaga ich ingerencji.

Łatwość i tempo nauki czytania najczęściej uzależnione jest od wcześniejszego przygotowania jakie dziecko otrzymało w domu rodzinnym. Dziecko stykające się z czytaniem w domu, widzące czytających rodziców łatwiej uczy się czytać w szkole i w przyszłości na pewno będzie aktywnym czytelnikiem.

Bibliografia:

1. A.Kwiatkowska, *Przeżycia literackie amoralne postawy uczniów*. Warszawa 1981, WSiP.
2. A. Szczurek- Baruta, *Literatura piękna i jej rola w kształtowaniu postaw społecznych w młodszy wieku szkolnym*, *Ruch pedagogiczny* 1991, nr 1-2
3. J. Andrzejewska, *Kultura czytelnicza jednostki jako problem edukacji czytelniczej i przedmiot badań*, Warszawa 1976

mgr Marzena Zarach

data publikacji: 2019-01-03